



KÁLMÁN DÁNIEL

A király kamarásai. A Zapata de Herrera-fivérek II. Lajos szolgálatában.

Hat (nagy részt) ismeretlen középkori oklevél

The Chamberlains of the King. The Zapata de Herrera brothers in the service of Louis II of Hungary. Six (mostly) unknown charters

Sometimes our knowledge, based primarily on sources preserved in public archives and collections, can be extended by documents in the possession of collectors, when such documents come to the “surface” at auctions, rising from the unlit depths of private collections. The six documents published here (four sold at auctions, two kept in public archives), together with sources discovered by Spanish scholarship, shed some light on the origins of Luis Álvarez Zapata de Herrera and his career in the Kingdom of Hungary. Coming from an influential family from Toledo, with connections to the Papal Court and Toledo Cathedral, Luis arrived in Hungary in the entourage of the papal legate in 1523, soon to be a member of Louis II King of Hungary as a chamberlain, later serving the queen consort, Mary of Austria as well. The favour of the royal couple is reflected in those letters which were sent to Mary’s brother, Emperor Charles V and his chamberlain to make Luis Zapata de Herrera the knight of the prestigious Order of Santiago.

Noha a 19. század végén, 20. század elején népszerű levéltári kalászatok, vagyis egy adott szempont alapján összeállított, hosszabb-rövidebb forrásközlések felett eljárt az idő, az „árverési kalászatoknak” még ma is lehet létjogosultságuk. Az aukciókon előforduló oklevelek, iratok, vagy más, történeti értékkel bíró dokumentumok gyakran – a közgyűjtemények minden igyekezte ellenére – magángyűjteményekből vándorolnak magángyűjteményekbe és csak rövid időre bukkannak felszínre, hogy aztán kalapács alá kerülve újból eltűnjenek a kutatók szeme elől.¹

Az alább közölt hat oklevél közül két, korábban ismeretlen, II. Lajos nevében kelt irat (1. és 3. sz.) kivételesen nem így járt; azokra nemrégiben Neumann Tibor – velem párhuzamosan, de tőlem függetlenül – felügyelt és adataikat felhasználta, illetve idézett belőlük legutóbbi, a késő középkori magyar királyi udvari címekről és szolgálattevőkről szóló tanulmányában.² A 3. sz. alatt közölt oklevél Szőrény vár visszavételére indítandó hadjáratra vonatkozó részét pedig C. Tóth Norbert is idézte.³ Tartalmuk tehát szerencsés módon

nem sokkal felbukkanásukat követően beépült a kutatásba. Ezzel együtt is úgy gondolom, hogy magángyűjteménybe kerülésük – a késő középkori oklevéladás volumene ellenére is – indokolja teljes szövegű közlésüket, különösen annak fényében, hogy adataikat ki tudjuk egészíteni négy másik, tudomásom szerint mindezidáig szintén ismeretlen oklevéllel. Ezek közül kettőt spanyol közgyűjtemény (az Archivo General de Simancas, azaz a Simancasi Általános Levéltár) őriz (4. és 5. sz.), egyik magyar közgyűjteménybe került – Mária királyné Nassaui III. Henrikhez írt levele (6. sz.) – a másik viszont – V. Károly császár II. Lajoshoz írt levele – magángyűjteménybe (2. sz.).⁴

A hat dokumentumot összeköti egy magyar királyi kamarás, a spanyol származású Luis Zapata de Herrera személye. Az alábbiakban alapvetően a közölt oklevelekben olvasható információkra szorítkozom, kiegészítve néhány, általam ismert adattal, azonban a teljesség igénye nélkül. Annál is inkább, mivel egyáltalán nem lehetetlen, hogy a közeljövőben előkerülhetnek még a kamaráshoz köthető oklevelek, amelyek újabb adatokkal szolgálhatnak a királyi szolgálattevő életrajzához. Legalábbis erre utal mindaz, amit a hatból négy dokumentum (1., 2., 3. és 6. sz.) provenienciájáról tudunk. Ezek tudomásom szerint elsőként a barcelonai Soler y Llach aukciós ház árverésain bukkantak fel néhány éven belül: az V. Károly-levelet 2020-ban, míg a másik három 2023 júliusában

1 Az elkészült tanulmányhoz Lakatos Bálint lektorként és Rácz György szerkesztőként számos értékes észrevétel és megjegyzést fűzött, míg Csáky Judit a francia levelek átírását helyesbítette több ponton is; segítségüket ezúton is köszönöm.

2 Neumann Tibor: Udvari címek és szolgálat a középkor végi Magyarországon. In: „Királyi házunk népe”. Királyi és királynéi udvartartás a középkor végén. Szerk. Uő. Bp. 2024. (Magyar Történelmi Emlékek. Értekezések) 93–94.

3 C. Tóth Norbert: Két király szolgálatában. Kiskállói Vitéz János (1548) pályaképe. Bp. 2024. (Subsidia ad historiam mediaevi Hungariae inquirandum 18.) 54.

4 A 2024 decemberében árverésre került Mária-levelet a Magyar Nemzeti Múzeum vásárolta meg.

– előbbi kivételével ezt követően kerültek (közelebről nem ismert úton-módon) a hazai aukciós piacra. Az oklevelek közlése szempontjából fontos körülmény, hogy a hat oklevél közül négyet én is csupán a dokumentumot árvezető aukciós házak online katalógusaiból, illetve a spanyol elektronikus levéltári adatbázisból ismerem, így leírásuknál alapvetően az ottani közlésekre támaszkodhattam. II. Lajosnak a pápához, illetve Mária királynénak Nassaui III. Henriknek címzett levelét azonban lehetőségem volt személyesen is megtekinteni.⁵

* * *

Az oklevelek közül Luis Zapata de Herrera személyéről II. Lajosnak VII. Kelemen pápához írt levele szolgál a legtöbb információval. Eszerint Zapata egy évvel korábban (stilisztikai többszámossal: annis superioribus), vagyis 1523-ban, még VI. Adorján pápa idején érkezett Magyarországra Tommaso Carvajal de Vio bíboros, pápai legátus kíséretének tagjaként. Az uralkodó megkedvelte az ifjút és kamarásként udvarába fogadta, miután a pápai legátus visszatért Rómába. A pápának írt levél apropója, hogy ezúttal a kamarás maga kérte menesztését, hogy nagybátyja, Juan pápai abbreviator⁶ elhunytával családai ügyeit elintézhesse. A király marasztalta, azzal az indokkal utasítva el Zapata kérését, hogy szüksége van rá Szórény várának közelgő visszafoglalásánál – ezért II. Lajos arra kérte a pápát, hogy járjon el kamarása ügyében.

Zapata 1523. szeptember közepén már Budán volt,⁷ az 1. sz. oklevél tanúsága alapján pedig novemberben már az uralkodó szolgálatában állt. Ez utóbbiból értesülünk arról, hogy Luis aranysarkantyús lovag (miles auratus) és hogy Juan nevű testvérét II. Lajos szintén szolgálatába kívánta fogadni, meghatározott (tíz lóra elegendő) fizetéssel.⁸ Bár a szolgálattevők közé való felvételtől az oklevél jelen időben szól (adoptamus, annuimus), az udvarba való megérkezésre és a fizetésre

vonatkozó megfogalmazásából kitűnik, hogy valójában jövőbeli, még meg nem történt eseményről van szó (appulerit, statuemus). A testvérpár származására toledói források vetnek némi fényt: eszerint apja Juan Álvarez Zapata, anyja pedig Catalina de Herrera volt – a régi aragón nemességhez tartozó, kiterjedt Zapata-klánhoz tehát úgy tűnik, végső soron leányágon és csak távolról kötődtek. Apai ágon ugyanakkor jelentős, kikeresztelkedett zsidó (*converso*) származású familiáról van szó.⁹ A kamarás testvérpár apai nagyapjának egyik testvére, Fernán Álvarez de Toledo a Katolikus Királyok (Ferdinánd és Izabella) titkára, míg a másik testvér, Francisco Álvarez de Toledo Zapata toledói kanonok, mindkét jog doktor és IV. Sixtus pápa közeli munkatársa volt. Már Sixtus utóda, VIII. Ince engedélyezte számára egy felsőfokú iskola alapítását 1485-ben – ez lett a toledói káptalan neves intézménye, az 1522-ben egyetemi rangot nyert Colegio de Santa Catalina, amelynek első vezetője (*maestrescuela*) természetesen maga Francisco volt.¹⁰ A családból később is több *maestrescuela* került ki (többek között Luis Zapata fia, Bernardino de Sandoval¹¹) és a káptalanhoz is több szállal kötődtek: Luis és Juan mellett a harmadik testvér, Bernardino toledói kanonok és *capiscol* (praecentor, előénekes) volt.¹² A fentiek fényében kizárható, hogy a szóban forgó Luis azonos lenne azzal a Luis de Zapata spanyol királyi tanácsossal, aki 1523-ban hunyt el, vagy szintén Luis nevű fiával, aki 1504-ben a spanyol királyi udvar tagja volt (és akinek a testvérét ugyancsak Juannak hívták).¹³

9 Az ismert családfát ld. *María del Carmen Vaquero Serrano*: El libro de los maestrescuelas. Cancelarios y patronos de la Universidad de Toledo en el siglo XVI. Toledo 2006. 455. (A kötet ismeretét Péterfi Bencének köszönöm.) Ez alapján Luis és Juan apai dédnagyanyja (szintén Catalina) volt Zapata-lány. A mai napig használt spanyol névadási szokás szerint a vezetőknél két részből áll: első fele az apa, a második pedig az anya (szintén kéttagú) vezetéknevének első feléből tevődik össze, de annak sincsen akadály, hogy a szülők vezetéknevének egyik vagy másik (vagy akár mindkét) fele ugyancsak összetett név legyen. Ennek megfelelően tehát Lajos kamarásának teljes neve Luis Álvarez (de) Herrera, vagy Luis Álvarez Zapata (de) Herrera lenne. Az, hogy az egykor az anyai ágból eredő (tehát egy-két generáció után potenciálisan eltűnő) Zapata a rokonság számos tagjánál huzamosabban használatban maradt (adott esetben egy generáció kihagyással újra felbukkant, ld. az idézett családfát), talán a név patinájának és az Álvarezek *converso* származásának is köszönhető.

10 Francisco életrajzára és röviden a család származására, illetve a Colegio megalapítására ld. *Fernández Collado, Á.*: La catedral de Toledo i. m. 62–63., a *maestrescuela* tisztségre uo. 42–43. A kollégium neve (és védőszentje) kapcsán nehéz elvonatkoztatni attól, hogy Francisco anyja az előző jegyzetben már említett Catalina Zapata volt.

11 *Fernández Collado, Á.*: La catedral de Toledo i. m. 98.; *Vaquero Serrano, M. del C.*: El libro de los maestrescuelas i. m. 175–183.

12 *Fernández Collado, Á.*: La catedral de Toledo i. m. 103.; *Vaquero Serrano, M. del C.*: El libro de los maestrescuelas i. m. 193–202. *Alfonso Ceballos-Escalera y Gila*: Los Señores y Condes de Cedillo en Toledo durante los siglos XV al XVII. In: *Toletum. Boletín de la Real Academia de Bellas Artes y Ciencias Históricas de Toledo* 58. (2011) 180. A *capiscol* tisztségre a toledói káptalan vonatkozásában ld. *Fernández Collado, Á.*: La catedral de Toledo i. m. 41. 13 Ld. Luis de Zapata tanácsos életrajzát a spanyol Királyi Történeti Akadémia „Historia hispánica” adatbázisában: *Diego Pacheco Landero*: Zapata, Luis de. In: *Historia hispánica* (<https://historia-hispanica.rah.es/biografias/49820-luis-de-zapata>, letöltés: 2024. okt. 25.) Az ifjabbik Luis de Zapata által viselt tisztségre ld. *José Eloy Hortal Muñoz, Dries Raeymaekers, René Vermeir*: Quo vadis: present and potential approaches

5 Köszönettel tartozom Márffy Györgynek (Központi Antikvárium), hogy közreműködésével megtekinthettem az okleveleket. Az 5. sz. dokumentumot eredetiben 2018 tavaszán Lakatos Bálint tanulmányozta Simancasban.

6 Juan de Herrera 1514-ben toledói *capiscol* (praecentor, előénekes): *Ángel Fernández Collado*: La catedral de Toledo en el siglo XVI. Vida, arte y personas. Toledo 1999. 78. Három évvel később, 1517-ben a pápai kúrián *scriptor archivii*, 1522-ben pedig már *abbreviator maius*, ld. *Thomas Frenz*: Die Kanzlei der Päpste der Hochrenaissance (1471–1527). Tübingen 1986. (Bibliothek des Deutschen Historischen Instituts in Rom 63.) 376., 1274. sz., valamint újabban: *Repertorium Officiorum Romanae Curiae (RORC)*. Ed. Uő. (<https://www.geku.uni-passau.de/histhw/forschung/rorc>) „Iohannes De Herrera” címszó (letöltés: 2024. okt. 30.) 1524 augusztusában még hivatalban volt: *Repertorium pontificiorum documentorum in Regnis Sacrae Coronae Hungariae existentium* (1417–1526). Összeáll. Nemes Gábor. Bp.–Róma 2022. (Collectanea Vaticana Hungariae. Classis II, tom. 10.) 285. A működéséhez köthető konkrét oklevelekre ld. pl. *Lakatos Bálint*: Elvesztett pápai bullák nyomában. Girolamo Balbi pozsonyi prépost gurki püspöki kinevezése (1522–1523). In: *Magyarország és a római Szentszék. III.* Szerk. Tuszor Péter – Kanász Viktor. Bp.–Róma 2022. (Collectanea Vaticana Hungariae. Classis I, vol. 21.) 180., 182., 187.

7 Jelenlétét Juan de Herrera említi 1523. szeptember 13-án Gabriel Salamanca főhercegi kincstartóhoz írott levelében: Österreichisches Staatsarchiv, Haus- Hof- und Staatsarchiv, Große Korrespondenz 25b-11, fol. 51. Az adat ismeretét Lakatos Bálintnak köszönöm.

8 Ennek értelmezéséhez ld. *Neumann T.*: Udvari címek és szolgálat i. m. 91–94.

A másik négy oklevél egyetlen konkrét ügy, Luis Zapata-nak a Santiago-rendbe való felvétele körüli csoportosul. Időrendben a legelső V. Károly 1524. március 26-án II. Lajosnak írott levele. Ebből kiderül, hogy II. Lajos közbenjárt Zapata érdekében és az ajánlás mellett kérte a császárt, hogy vegye fel kamarását a Santiago-rendbe, hogy „a kereszt jelével megerősítve” (crucis signo munitis) indulhasson hadjáratba az oszmánok ellen. Válaszában Károly hártja sógora kérését, mondván, hogy erről nem ő, hanem a rendi generális káptalan dönt, mindazonáltal szívesen tolmácsolja a kérvényt a következő gyűlésen, amelynek eredményéről tájékoztatni fogja a magyar királyt.

Ügy tűnik azonban, hogy az ígért válasz nem érkezett meg egyhamar, ugyanis október 18-án – ugyanazon a napon, amikor a pápának is írt Zapata családi ügyeit illetően – II. Lajos kérte V. Károlyt, tájékoztassa a fejleményekről: sor került-e már a káptalanra, vagy elhalasztották az ülést, tárgyalták-e Zapata ügyét vagy sem. Egyúttal megismételte korábbi kérését, kiemelve, hogy Zapata igencsak szeretné, ha a küszöbön álló háborúban a Santiago-rend keresztjével felvértezve vehetne részt és ez neki és Máriának is különösen öröme szolgálna.

Noha Lajos felesége nevében is írt, talán mintegy nyomatékositandó a kérés, Mária maga két nappal később, október 20-án külön levélben fordult bátyjához. Ebben Károly korábbi, Lajosnak küldött levelére hivatkozva – amit elmondása szerint Mária maga is látott – kérte, hogy teljesítse ígéretét, különös tekintettel Zapata kifogástalan erkölcsre (car il est homme de bien et presque gentilhomme). Ha a generális káptalan nem venné kellően hamar napirendre az ügyet, írja, akkor Károly járjon el saját hatáskörében, a káptalan jóváhagyása nélkül. Végül ő is kiemeli, nagy öröme szolgálna, ha Zapata a török elleni hadjáratba már a rend tagjaként indulhatna – a levél végén mintegy mellesleg utalva a császár által ígért segítségre is.¹⁴ Egy korábbi félmondatból kiderül továbbá az is, hogy korábban nem csak Lajos, hanem Mária is írt ajánlólevelet a császárnak a kamarás érdekében.

A jelenleg ismert utolsó, e tárgyban írt levél közel fél évvel később, 1525. április 15-én kelt, vagyis nagyjából egy évvel azután, hogy II. Lajos (és talán Mária) legelső ajánlóleveleikkel

felkeresték a császárt. Mária ezúttal III. Henrikhez, Nassau grófjához és Cenete márkijához, Károly főkamarásához és bizalmi emberéhez¹⁵ fordult, kérve, hogy járjon közben bátyjánál Luis Zapata érdekében, aki a császár ígéretei ellenére még mindig nem kapta meg a Santiago-rend keresztjét, noha – véli Mária – Károlynak nem okozna nehézséget teljesíteni a kérést.

Nem csupán a rokoni kapcsolatnak és a befolyásnak köszönhető, hogy V. Károlyhoz fordultak. A Lovagrendek Tanácsa (Consejo de las Ordenes) révén ugyan a három kasztíliai lovagrend, a Calatrava, a Santiago és az Alcántara már 1495-től lényegében a spanyol király kezelésében volt, 1523-tól kezdve azonban, VI. Adorján pápa *Dum intra nostrae* bullájának értelmében a mindenkori uralkodó örökös felügyelete alá kerültek.¹⁶ Mária tehát feltehetőleg ennek tudatában írta bátyjának: hogyha másképp nem megy, a generális káptalan nélkül hagyja jóvá Zapata felvételét. Hogy a magyar királyi pár kitartó – és némileg kétségbeesettnek tűnő – közbenjárása végül sikerrel járt-e, egyelőre nem tudjuk biztosan. A számadáskönyvek Zapatát 1525. április 15-én – amikor a 6. sz. levél is kelt – királynéi kamarásként említik.¹⁷ Tizenhét évvel később, 1542. december 20-án, Diego de Castro toledói közjegyző előtt tett végrendelete és annak kiegészítése (*codicilo*) szerint korábban a magyar uralkodópár, II. Lajos és Mária szolgálatában állt és a király a Szent István-rend lovagjává ültette.¹⁸ Hét év múltán, 1549. szeptember 25-én hunyt el.¹⁹

15 Életére ld. *Ilse Guenther*: Henry III of Nassau. In: *Contemporaries of Erasmus. A Biographical Register of the Renaissance and Reformation*. Ed. Peter G. Bietenholz, Thomas B. Deutscher. Vol. 1–3. Toronto 1985–1987. Vol. 3. 5. A Cenete márkija titulust felesége, Mencia de Mendoza révén bírta: *Ilse Guenther*: Mencia de Mendoza. In: *Contemporaries of Erasmus* i. m. Vol. 2. 432–433.

16 *Francisco Fernández Izquierdo*: Los caballeros cruzados en el ejército de la Monarquía Hispánica durante los siglos XVI y XVII: ¿anhelo o realidad? In: *Revista de Historia Moderna* 22. (2004) 18–19.; *Carlos de Ayala Martínez*: Las órdenes militares hispánicas en la Edad Media (siglos XII–XV). Madrid 2003. 757.

17 A „Ludovicus Hispanus” alighanem őt takarja; a pápához küldött királyi levelekkel kapcsolatos költségekre fizettek neki 100 forintot: II. Lajos magyar király számadáskönyvei (1525, 1526) és Mária királyné rövid számadása (1524–1527). Közreadja: C. Tóth Norbert. Bp. 2025. 104., 1013. sz.

18 *Vaquero Serrano, M. del C.*: El libro de los maestrescuelas i. m. 176., 432. A jelzett helyen hivatkozott dokumentumot (Archivo Histórico de la Nobleza, Toledo, Archivo del Conde de Cédillo, leg. 22/67.) nem volt alkalmam kutatni, így nem tudom megítélni, hogy a María del Carmen Vaquero Serrano által említett Szent István-rend („orden de San Esteban”) mennyire helytálló, netán félreértésen, vagy az írnok tévesztésén alapul. Ilyen nevű rendet a korszakból nem ismerek, a magyar alapítású stefaniták ismereteink szerint az 1440-es években megszűntek (*Boroviczény Károly-György*: *Cruciferi Sancti Stefani Regis*. Tanulmány a stefaniták, egy középkori magyar ispotályos rend történetéről. Orvostörténeti közlemények 133–140. [1991] 38.), az I. István pápáról elnevezett lovagrendet pedig csak 1561-ben alapította I. Cosimo de’ Medici: *D’Arcy Jonathan Dacre Boulton*: *The Knights of the Crown. The Monarchical Orders of Knighthood in Late Medieval Europe 1325–1520*. New York 1987. 448., 1. jegyz.

19 Uo. Halálának időpontja kizárja, hogy azonos lenne azzal az ismeretlen keresztnevű Zapatával, aki Bernardo de Aldana katonájaként 1551-ben Arslán hatvani bég fogságába esett, és akit a foglyok legidősebbikeként az oszmánok a váltságdíj feltételeivel Aldanához visszaküldtek: Bernardo de Aldana magyarországi hadjárata. Közreadja: Szakály Ferenc, ford. Scholz László. Bp. 1986. 129–130.; *Korpás Zoltán*: V. Károly és Magyarország (1526–1538). Bp. 2008. 295. (A többi itt szereplő Zapata vezetéknévű katona sem helyezhető el az ismert családfán.)

to the relations between the courts and households of the Habsburg dynasty in the Early Modern period. In: *A Constellation of Courts: The Courts and Households of Habsburg Europe, 1555–1665*. Ed. Uők. Leuven 2021. (Avissos de Flandres 15.) 372.

14 Érthető módon a segítségkérés visszatérő motívum kettejük levelezésében. Magyarországra érkezése után nem sokkal, 1521 augusztus 11-én (tehát Belgrád ostromakor, de még annak eleste előtt) Mária így írt Károlynak: „J’aye pryé vostre maiesté qu’il vieulsiisse donner secours et ayde le plus tost et la plus grande que se pourra faire a l’exstreme necessité de cestuy royaume qui est le bollevaert de toute la chrestieneté” – *Correspondance de Marie de Hongrie avec Charles Quint et Nicolas de Granvelle*. Éd. Laetitia Gorter-van Royen, Jean-Paul Hoyois. Tome I. Turnhout 2009. 1., 2. sz. Nehéz nem arra gondolni, hogy a királyság valóban szorult helyzetén túlmenően Mária annak tudatában is hangsúlyozta az egész kereszténység védelmét, hogy az Károly birodalmi törekvéseinek fontos eleme volt, vö. *Salvador Esteban, Emilia*: *La nueva Monarquía de los Habsburgos. Carlos I (1516–1556)*. In: *Historia de España en la Edad Moderna*. Coord. Alfredo Floristán. Barcelona 2011. 171.

Függelék

Az oklevélközléseknél a latin nyelvű oklevelek esetében a Fons 2000/1. számában (Tringli István, Szovák Kornél, illetve Kubinyi András által) megfogalmazott ajánlásokat vettem alapul, néhány kisebb módosítással (például „Johannes” helyett a „Ioannes” alakot használtam). Nem tartottam meg a tiszteleti címek nagy kezdőbetűs írásmódját (Serenitas/Sanctitas Vestra, Maiestatis Vestre Cesaree), ezeket egységesen kis kezdőbetűvel írtam át. Nagyobb kivételt a latin „ae” esetében tettem: ezt alapvetően a középkori írásmódnak megfelelően, „e”-vel jelöltem, azonban meghagytam az „e caudata” („ē”) alakot és tekintettel voltam egy-egy rendhagyó esetre is, például II. Lajos V. Károlyhoz írott levelében, ahol a „caesarea” szót és ragozott alakjait az írnok egy kivétellel mindenütt következetesen „ae”-vel írta, minden más esetben azonban sima „e”-t használt. A két francia levél esetében a Habsburg Mária-levelek legutóbbi kiadásának közlési gyakorlatát²⁰ tartottam szem előtt; ennek megfelelően az egyes szavak átírásánál a korban használatos mellékjeleket elhagytam („marý” helyett „mary”), illetve a modern francia helyett a régies alakokat használtam (tehát „frère” helyett „frere”, illetve „très” helyett „trés”). Lehetőség szerint mindenütt törekedtem azonban a közérthetőség megőrzésére.

1. Buda, 1523. november 3. – II. Lajos oklevele, amelyben Juan Zapatát szolgálatába fogadja²¹

Eredeti, magángyűjteményben. Szerepelt a barcelonai Soler y Llach 2023. július 13-i, sorszám nélküli árverésén (461. sz.),²² majd a Hereditas Antikvárium 2023. december 1-én rendezett 9. aukcióján (109. sz.). Fényképe közgyűjteményben is állományba lett véve, mert az eredeti iratanyag tulajdonosa (Hereditas Antikvárium Kft.) a digitális képek adatainak és a képanyagnak online közzétételéhez, valamint a kutatási célú sokszorosításhoz hozzájárult. Jelzete: HU-MNL-OL-DF 296109. [Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, Diplomatikai Fényképgyűjtemény]²³
Papír, restaurált, latin nyelven. Humanistica cursiva.²⁴ II. Lajos saját kezű aláírásával, szöveg alá nyomott királyi tit-

20 Correspondance de Marie de Hongrie... i. m. XIX–XX.

21 A Soler y Llach közlése szerint az oklevél címzettje V. Károly császár, a szöveg alapján azonban egyszerű adománylevélről van szó, semmi nem utal a címzett kilétére. A hátoldalról egyik aukciós ház sem közölt fényképet, Lakatos Bálint szíves közlése szerint a külteten csak az itt feltüntetett későbbi feljegyzés szerepel.

22 Fényképe és leírása az Invaluable aukciós gyűjtőszájon: <https://www.invaluable.com/auction-lot/1523-manuscrito-firma-real-ludovico-ii-sob-res...-461-c-bdc4c5b83a> (Letöltés ideje: 2025. dec. 30.) Az árverésnek sorszáma nem volt, nyomtatott katalógus tudomásom szerint nem készült.

23 Fényképét és adatlapját ld. az antikvárium honlapján: <https://www.hereditas-antikvarium.hu/product-page/109-jagello-ii-lajos-1506-1526-magyar-kiraly> (Letöltés: 2024. okt. 10.) valamint a nyomtatott katalógusban: A Hereditas Antikvárium 9. aukciója. Bp. 2023. 54.

24 A Hereditas Antikvárium megállapítása szerint (amelyet ugyan „a Magyar Nemzeti Levéltár szíves közlése nyomán”, de az adatközlő megnevezése nélkül fogalmazott meg) az oklevelet a római naptár szerinti keltezés és a szokatlan oklevélformulák alapján „bizonyíthatóan nem a kan-

kospecsét nyomával. Hátlapján kora újkori, spanyol nyelvű feljegyzés: „Carta del serenísima Rey Luis de Ungría”.²⁵

Ludovicus Dei gratia rex Hungarie et Bohemie etc., commendamus per presentes, quibus expedit, universis, quod nos habita ratione clarissimi generis et familie fideliumque et multiplicium servitorum magnifici Ludovici Zapati de Herrera militis aurati, cubicularii nostri, quibus semper et ubique pro locorum et temporum varietate, quibus in curia nostra agi gratum se exhibere^a studuit, maxime autem eius animi et promptitudinis^b erga nos et regna nostra certissima documenta percipimus, in expeditionibus adversus Turcos, hostes nostros factis et in aliis nonnullis servitiis ab ipso acceptis, ob hec itaque et similia eius cumulata merita volentes gratia regia ipsi gratificari, quo exemplo eius alii quoque ferventius nobis inservire nitantur, fratrem eius, magnificum Ioan-nem Zapatam de Herrera inter servitores nostros adoptamus et, ut cubicularii instar fratris sui officio et muniis fungatur, annuimus eique a tempore, quo in curiam nostram appulerit, ad decem equos salarium statuemus. Ut igitur de servitiis suis et premii modo securior sit, has nostras litteras eidem dandas duximus. Datum Bude, die tertio mensis Novembris, anno Domini MDXXIII^o, regnorum vero nostrorum predictorum nono.

Ludovicus rex manu propria

^a exhibere] exhibere ^b promptitudinis] promptitudinis

2. Burgos, 1524. április 26. – V. Károly levele II. Lajoshoz

Eredeti, magángyűjteményben. A barcelonai Soler y Llach aukciós ház 2020. június 4-i, sorszám nélküli árverésén szerepelt (444. sz.).²⁶
Papír, latin nyelven. Humanistica cursiva, kiemelt C kezdőbetűvel, V. Károly császár aláírásával és Alexander Schweiß birodalmi titkár²⁷ ellenjegyzésével. A kültetről nincsen információ, a forma és az előlapon látható folt alapján zárópecséttel volt megerősítve.

Carolus divina favente clementia electus Romanorum imperator, semper augustus ac Germanię, Hispaniarum, utriusque

cellárián írták”, a szöveget valószínűleg Luis Zapata íratta meg egy alkalmi írnnokkal (A Hereditas Antikvárium i. m. 54.). Magam ennek kis valószínűségét látom, de pusztán a fenti két ismerv alapján a kérdést nem tartom teljes bizonyossággal eldönthetőnek. Az viszont valóban elmondható, hogy az oklevél írásképe nem éppen a humanista stílusban leginkább járatos írnnokra vall, ebből azonban természetesen még nem következik, hogy az oklevelet biztosan a kancellárián kívül írták volna.

25 A hátlapi feljegyzésre vonatkozó információ Lakatos Bálint szíves közlése.

26 Fényképe és adatlapja az Invaluable aukciós gyűjtőszájon: <https://www.invaluable.com/auction-lot/1524-manuscrito-firma-real-autografa-documento-fi-444-c-fab4ea1a13> (Letöltés: 2024. okt. 13.) Az aukciónak sorszáma nem volt, nyomtatott katalógus tudtommal nem készült.

27 Életére ld. *Albrecht Luttenberger*: Alexander Schweiß. In: *Contemporaries of Erasmus* i. m. Vol. 3. 1987. 235–236.

Sicilię, Hierusalem, Hungarię, Dalmatię, Croatię etc. rex, archidux Austrię, dux Burgundię, Brabantię etc., comes Habsburgi, Flandrię, Tirolis etc. Serenissimo principi, domino Ludovico regi Hungarię ac Bohemię etc., fratri et sororio nostro charissimo salutem ac fraterni amoris continuum incrementum. Serenissime princeps, frater et sororię charissime! Accipimus litteras serenitatis vestre in commendationem sui familiaris Ludovici Capate de Herrera, et quod nos iis rogat, eum in militem ordinis divi Iacobi adoptare dignemur, ut crucis signo munitis maiore animo ac fiducia adversus hostes fidei nostrę in vestre serenitatis expeditione, quam nunc in Turcas molitur, pugnare possit. Nobis displicet profecto, quod vestre serenitati ex sua petitione in hoc gratificari non possumus; quod sit ob causam, quod huiusmodi adoptiones ex constituto fratrum ordinis in generali conventu tractari fierique oporteat. Quo certe obstaculo non existente, vestre serenitatis precibus quam lubentissime annueremus; sed quo tamen serenitas vestra propensam voluntatem nostram vestre serenitati in eo satisfaciendi cognoscat, dictę vestre serenitatis commendationis^a intuitu eiusdem Ludovici familiaris serenitatis vestre in proximo futuro conventu ordinis clementem rationem libenter habebimus, de quo serenitatem vestram pro fraterno nostro erga eam amore rursus admonere volumus, quam ipsam successibus prosperis foelicissime vivere cupimus. Datum in civitate nostra Burgensi, die mensis Aprilis XXVI, anno MDXXIII, regnorum nostrorum Romani quinto, aliorum vero omnium nono.

Vester bonus frater,
Carolus

Alexander Schweiß

^a A szó eleje valószínűleg „nominationis”-ról javítva.

3.
Buda, 1524. október 18. – II. Lajos levele VII. Kelemen pápához

Eredeti, magángyűjteményben. Előbb a barcelonai Soler y Llach aukciós ház árverezte 2023. július 13-án (463. sz.),²⁸ majd 2024 január-február folyamán a Központi Antikváriumba jutott (árverésen nem szerepelt), ahonnan magángyűjteménybe került.

Pergamen, latin nyelven. Humanistica cursiva. A szöveg alatt jobbra II. Lajos saját kezű aláírásával, külzetén a papírfelzetes záró titkospecsét lenyomata és címzés: „Sanctissimo in Christo patri et domino, domino Clementi septimo divina providentia Sanctissime Romanę ac universalis Ecclesię summo pontifici, domino meo clementissimo”, más korabeli vagy későbbi rájegyzés nélkül.

28 Tévesen 1529-re keltezte és egy helyütt II. Lipótnak nevezve a levélíró. Fényképe és leírása az Invaluable aukciós gyűjtőszájt honlapján: <https://www.invaluable.com/auction-lot/1529-manuscrito-firma-real-ludovico-ii-carta-...-463-c-881404eb0b> (Letöltés: 2025. dec. 30.) Az árverésnek sorszáma nem volt, nyomtatott katalógus tudomásom szerint nem készült.

Beatissime pater et domine, domine clementissime! Post oscula pedum sanctitatis vestre beatorum et mei in gratiam eiusdem commendationem. Venerat annis superioribus huc, in regnum meum cum reverendissimo domino cardinale Sancti Sixti tunc legato Sedis Apostolice nobilis Hispanus Ludovicus Herrea(!), nepos Ioannis de Herrera abbreviatoris de maiori presidentia, qui et ipse erat in comitatu domini legati missus ab sanctissimo domino Adriano pontifice, vestre sanctitatis predecessore, cuius quidem Ludovici Herrera humano ingenio, moribus integerrimis et singulari erga me devotio- ne atque observantia delectatus, ipsum apud me in meis obsequiis in[t]er cubicularios meos intimos, domino legato in Urbe<m> redeunte, retinueram, immo postea quoque eum et matre vidua et patruo eius, prefato Ioanne Herrera et aliis quoque propinquis ac necessariis revocantibus non sum a me discedere passus. Contigit autem interim, dum is apud me servitum mihi gratissimam servit, ut Ioannes patruus eius prefatus in Urbe decesserit et officiis urbanis, ut assolet, et beneficiis etiam quibusdam Hispanicis honestatus, qui officia, que habebat, magna ex parte auxilio et pecuniis matris eiusdem paraverat. Nunc igitur rebus ipsius in hunc statum deductis, cum rursus apud me instaret, ut eum a me dimitterem, considerans ego inter cetera meam quoque hanc presentem expeditionem, quam ob recuperandam arcem Severini ob munienda servandaque loca illi arci propinqua quamprimum sum factururus, eum a me dimittere non potui, quippe quem mecum sim in castra ducturus. Rogo igitur vestram sanctitatem, ut consideratis hiis omnibus et maxime, quod officia illa, que patruus ipsius possedit, fuerant ex magna parte pecuniis matris eiusdem parata, quam eidem hac de causa supra tria millia ducatorum mutuasse intelligimus, dignetur vestra sanctitas hanc rem ita pro sua summa benignitate metiri, ut tam in officiorum, quam beneficiorum eiuscemodi distributione talis dicti servitoris mei ratio habeatur, ne hec eius ab Urbe absentia et apud me servitus aliquod ei incommodum attulisse videatur, quod ego omni mea in vestram sanctitatem observantia omnibus obsequiis promereri conabor; super quo plura aget apud sanctitatem vestram nomine meo orator meus Franciscus Marsupinus²⁹, quam valere cupio felicissimam. Budę, XVIII Octobris, anno Domini MDXXIII, regnorum meorum anno VIII.

Eiusdem sanctitatis vestre devotus filius
Ludovicus rex Hungarie et Bohemie etc. manu propria^a

^a Csak ez saját kezű.

29 A firenzei Marsupini kereskedőből előbb Bakóc titkára lett, majd a magyar király állandó római követe volt II. Lajos, illetve I. János alatt. Működésére részletesen ld. *Teke Zsuzsa*: A firenzei Francesco Marsupini magyarországi pályafutása (1489–1539). In: *Válság – kereskedelem. Magyar Gazdaságtörténeti Évkönyv. Szerk. Kövér György – Pogány Ágnes – Weisz Boglárka. Bp. 2016. 359–369.*

4.
Buda, 1524. október 18. – II. Lajos levele V. Károlyhoz

Eredeti: Archivo General de Simancas, Fondos de Instituciones del Antiguo Régimen, Consejo de Estado, Corona de Castilla, Correspondencia, legajo 12., fol. 240.³⁰

Papír, restaurált, latin nyelvű. Humanistica cursiva, kiemelt és díszített szókezdő S betűvel. A szöveg alatt jobbra II. Lajos saját kezű aláírásával, a titkospecsét töredékes papírfelzetes záró lenyomatával. A külföldi címzés: „Serenissimo et excellentissimo principi, domino Carolo, divina favente clementia electus Romanorum imperator, Hispaniarum, utriusque Siciliae ac Hierusalem regi catholico, archiduci Austriae, duci Burgundiae etc., fratri et sororio nostro charissimo”; valamint korabeli spanyol nyelvű feljegyzés: „A su Magestad del rey de Ungría a favor de Luys d’Herrera 1524”.

Serenissimo et excellentissimo principi, domino^a Carolo^b, divina favente clementia electo Romanorum imperator, Hispaniarum, utriusque Siciliae ac Hierusalem regi catholico, archiduci Austriae, duci Burgundiae etc., fratri et sororio nostro carissimo Ludovico Dei^c gratia rex Hungariae et Bohemiae etc. Reddite sunt nobis littere maiestatis vestre caesaree, per quas intelleximus maiestatem vestram in conventu, quem cum militibus Santi Iacobi habebit, ubi solet milites maiestas vestra creare, se esse creaturam militem Sancti Iacobi (quod dicunt) Ludovicum de Herrera alias Zapacta(!), cubicularium nostrum, pro quo intercesseramus apud maiestatem vestram caesaream. Gratias agimus maiestati vestre caesaree, quod petitionibus nostris annuerit, nec dubitamus, quin memorie maiestatis vestre caesaree fuerit in illo conventu eum eligere et promovere, sed si vel conventus ille fuerit dilatus, vel res Ludovici aliquo modo sub silentio transacta, iterum rogamus enixe maiestatem vestram, ut quod semel per litteras suas nobis pollicita est, id executioni^d mandare non gravetur. Desiderat summopere dictus Ludovicus hoc ordine aut militia insignitus huic bello, quod Deo dante primo tempore suscepturi sumus, nobis esse presto et nos ita fore polliciti sumus freti benignitate maiestatis vestre caesaree, et sub hac spe ipsum ad bellum premisimus et ea fide, ea integritate apud nos versatus est, ut iudicaverimus dignum esse, cui gratia nostra debeatur; insuper cum nobis inserviat absens a rebus et a bonis suis omnibus, quibus praesens adesse non potest, ob maximum locorum intercapedinem, est etiam a nobis habenda ratio et suorum omnium. Quapropter etiam maiestatem vestram caesaream rogamus, quod intuitu huius nostrae petitionis velit mandare, quod prefato Ludovico ac officiis et rebus suis nullum preiudicium aut damnum inferatur pretextu ipsius absentiae, quam, cum nobis inserviat, existimari debet, quod maiestati vestre caesaree servit, que si maiestas vestra fecerit, erit tum nobis valde gratum, tum serenissime regine, coniugi nostre carissime iocundum, et quod maiestas vestra caesarea perficiat et nos et regina coniunx nostra carissima

30 Fényképe és adatlapja a Portal de Archivos Españoles nyilvántartásában: <https://pares.mcu.es/ParesBusquedas20/catalogo/description/13004078> (Letöltés: 2024. okt. 14.)

maximo opere maiestatem vestram caesaream iterum atque iterum rogamus. Datum Bude, XVIII die Octobris MDXXIII.

Ludovicus rex manu propria

^a domino] dommino ^b Carolo] Carulo ^c Dei] Dey ^d executioni] executioni

5.
Buda, 1524. október 20. – Habsburg Mária levele V. Károlyhoz

Eredeti: Archivo General de Simancas, Fondos de Instituciones del Antiguo Régimen, Consejo de Estado, Corona de Castilla, Correspondencia, legajo 12., fol. 274.³¹

Papír, restaurált, francia nyelven. Gotica cursiva. A szöveg alatt Mária királyné saját kezű aláírásával, vörös viaszba nyomott zárópecsét nyomával. A külföldi címzés: „A mon très redoubté seigneur et frere l’empereur”, valamint korabeli feljegyzés: „año 1524”, illetve: „A su Magestad de la Reyna de Ungría a favor de Luys Capada de Herrera”; ugyanitt más kézírásával későbbi feljegyzés.

Mon très redoubté seigneur et frere, tant et de si bon cuer comme je puis a vostre bonne grace me recommande. J’ay veu les lectres, que vous a pleu rescripre au roy, mon très cher seigneur et mary en faveur de Loys Zappeta(!) de Herrera(!), son chambellan et comment a la priere du dit seigneur vostre bon plaisir est vouloir créer le dit Loys chivalier de l’ordre Saint Jacques a l’assemblée, que se fera des chivaliers du dit ordre, ce que me a bien pleu et vous en remercie grandement pour ce que par mes autres lectres le vous avoyé avoyé (?) singulierement recommandé, en vous priant que pour l’amour de moy veuillez avoir convenance de luy et de le créer du dit ordre car il est homme de bien et tresque vertueux gentilhomme. Et si d’avanture l’assemblée des dits chivaliers ne se faisoit si tost, je vous prie que nonobstant icelle luy veuillez octroyer ce qu’il desire, car ainsi qu’on ma donne a entendre le pouvez bonnement faire sans ladite assemblée. Aussi vous prie monsieur, que cependant qu’il sera pardeca au servir du roy et au myen que vostre bon plaisir soit ainsi le favoriser et avoir recommandé es offices et biens qu’il a par dela comme s’il estoit continuellement en vostre(!) service et avec la confiance que j’ay que luy donnerez l’enseigne du dit ordre en ceste guerre que se fait contre le Turc ou il est allé, il porte ladite enseigne, en ce faisant me ferez grand et singulier plaisir, que mettre peyne en l’advenir vous rendre a l’ayde moenseigneur, au quel je prie. Mon très redoubté seigneur et frere, vous donner bonne vie et longue. Escript a Bude, le vingtiesme jour d’Octobre, l’an mil cinq cens vingt et quatre.

Vostre très humble et obeissante seur Marie

31 Fényképe és adatlapja a Portal de Archivos Españoles nyilvántartásában (év nélkülének tartva és október 26-ra keltezve az oklevelet): <https://pares.mcu.es/ParesBusquedas20/catalogo/description/13004791> (Letöltés: 2024. október 14.)

6. Buda, 1525. április 15. – Habsburg Mária magyar királyné levele (III.) Henrikhez, Nassau grófjához és Cenete márkijához

Eredeti, először a barcelonai Soler y Llach aukciós ház 2023. július 13-i, sorszám nélküli árverésén (462. sz.),³² majd a Központi Antikvárium 2024. december 5-i, 169. aukcióján bukkant fel (54. sz.). A Magyar Nemzeti Múzeum vásárolta meg (Gy/10549, 2025:1.1.). Vízjeles papír, francia nyelven (vízjel: dupla körben kétkaros mérleg félkör alakú serpenyőkkel, a körök a mérleg szárát metszik, a mérleg nyolcast formázó csúcán madár alakja³³). Gotica cursiva. A királyné aláírásával, külzetén rányomott viaszpecsét töredéke³⁴ és címzés: „A monsieur le marquis de Cenete, conte de Nasso”.

Monsieur le marquis, nous nous recommandons a vous. Par cy davant par noz aultres lectres vous avons escript et pryé en faveur de Loys Sapatta de Herrere, chambellain du roy, nostre

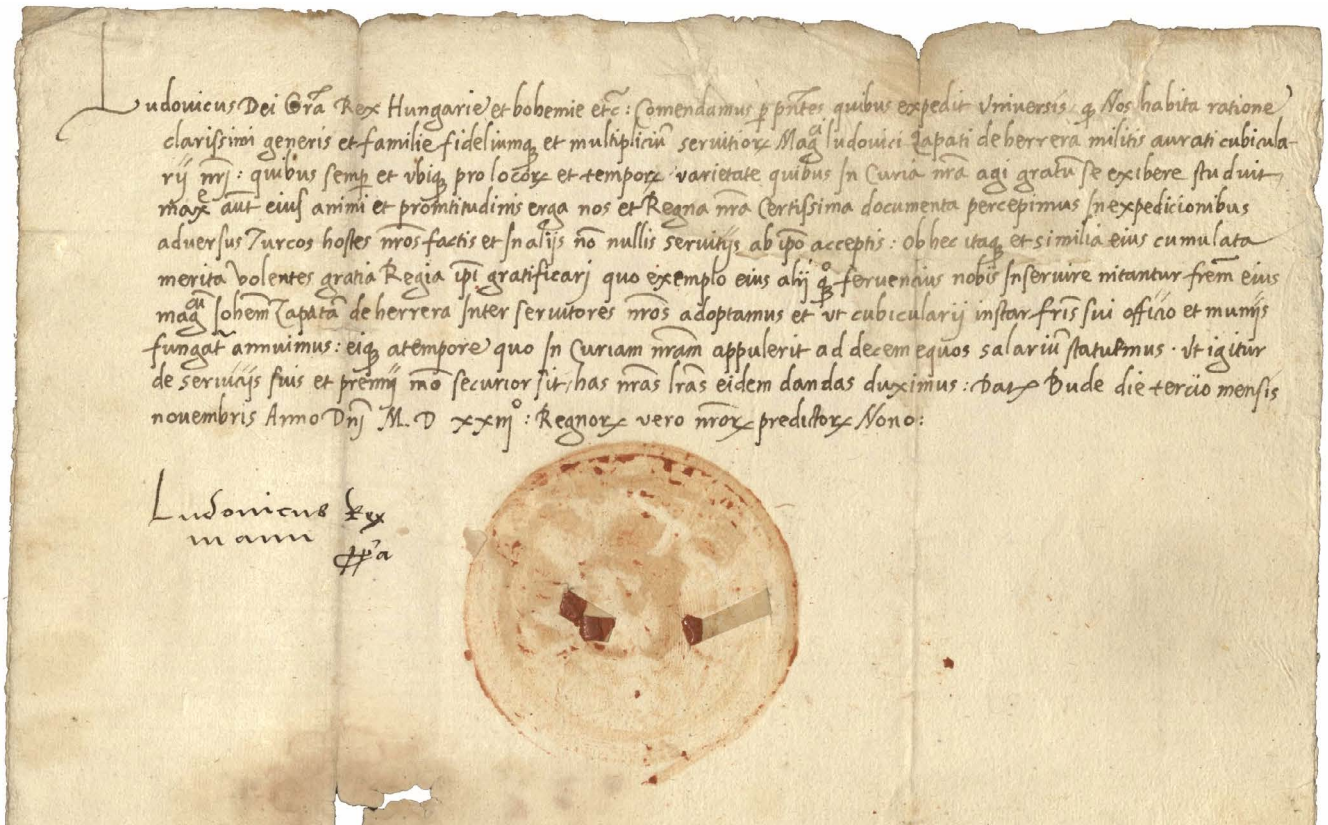
trés cher seigneur et mary; pour luy obtenir de notre très redoubté seigneur et frere l'empereur la croix Saint Jacques, et jacoit ce que ne doubtons, que laurez en pour recommandé et fait pour luy envers nostre dit seigneur et frere. Ce neantmoins vous avons encores voulu prier par cestes noz lectres, que si le dit Loys Sapatta n'aueroit encores esté pourveu de ladite croix que pour l'amour de nous veuillez solliciter et avoir pour recommandé sondite affere envers moendit seigneur et frere qu'il puisse obtenir ladite croix. Il nous semble, que ladic seigneur n'y fera difficulte, veu que pieca a escrist au roy, nostre très cher seigneur et mary, ce vouloir faire. En ce faisant nous ferez bien plaisir que vous voulons rendre si en aucuns vostres affaires nous vouldrez employer. A tant, prions nostre Seigneur, vous avoir en sa sainte garde. De Bude, ce XV^{me} ferie d'apuril, l'an mil cinq cens vingt cinq.

Marie reine etc.

32 Fényképe és adatlapja az Invaluable aukciós gyűjtőszájt honlapján: <https://www.invaluable.com/auction-lot/1525-manuscrito-firma-real-maria-de-hungria-c...-462-c-2c94ff8a37> (Letöltés: 2025. dec. 30.) Az aukciónak sorszáma nem volt, nyomtatott katalógus tudtommal nem készült.

33 Méretadatait sajnos nem ismerem, az ábra megegyezik a Wasserzeichen-Informationssystem adatbázisban DE4620-PO-117445. számon nyilvántartott, itáliai eredetű vízjellel, amelyet az ott közölt felhasználási adatok (Buda, 1525) is megerősítenek: <https://www.wasserzeichen-online.de/?ref=DE4620-PO-117445> (Letöltés: 2025. dec. 29.) Bár a WZIS adata elvileg a Piccard gyűjtéséből származik, ugyanez a vízjel a Piccard Print Online adatbázisban 5-7-367. számon, de (feltehetőleg tévesen) 1424/1425-re keltezte szerepel: <https://wzma.at/loadRepWmark.php?rep=PPO&refnr=5-7-367> (Letöltés: 2025. dec. 29.)

34 A pecsétből csupán a körirat eleje: „+ [...] MARI[A]”, valamint a szó utáni díszítőmotívum maradt meg. Ez alapján nem az 1522 júliusából adatható kisebb pecsétről (HU-MNL-OL-DL 84645. [Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, Diplomatai Levéltár]), hanem egy nagyobbik pecsétről van szó, amely a lenyomat mérete alapján feltehetőleg már ugyanezen év szeptemberében használatban volt (HU-MNL-OL-DL 25664.), de 1523 májusától biztosan adatható. Az általam ismert, többé-kevésbé ép példányok: 1523. máj. 20.: HU-MNL-OL-DL 47506. 1524. máj. 10.: HU-MNL-OL-DL 82651. 1525. szept. 29.: HU-MNL-OL-DL 24196. Ez utóbbi példány leírása: *Bándi Zsuzsanna*: A Magyar Országos Levéltár Jagelló-kori pecsétkiállításának katalógusa, 1991. szeptember 20.–1992. június 30. Levéltári Közlemények 64. (1993) 1–2. 114.



1. kép – Az 1. sz. oklevél előlapja (DF 296109.)



2. kép – Az 1. sz. oklevél hátlapja (DF 296109.)

E számunk szerzői

BÁCSATYAI DÁNIEL PhD, tudományos munkatárs (ELTE Humán Tudományok Kutatóközpontja, Történettudományi Intézet, Bp.)

KÁLMÁN DÁNIEL PhD-hallgató (Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bp.)

KÖRMENDI TAMÁS PhD, habilitált egyetemi docens, intézetigazgató-helyettes (Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bp.)

KUPOVICS RENÁTA levéltáros (Magyar Nemzeti Levéltár, Bp.)

PÁLOSFALVI TAMÁS PhD, tudományos főmunkatárs (ELTE Humán Tudományok Kutatóközpontja, Történettudományi Intézet, Bp.)

TÁJÉKOZTATJUK KEDVES OLVASÓINKAT,

hogy a Turul kiadói jogait 2023-tól a folyóiratot alapító *Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság* (MHGT) vette át. A továbbiakban a Turul terjesztését is az MHGT szervezi. Az átadás-átvétellel, valamint a meglévő előfizetések további fenntartásával kapcsolatos információk megtalálhatók a **Turul folyóirat új honlapján**:
<https://turul.mhgt.hu/>

Az új honlapon (a *Lapszámok* menüpontban) elérhetők a folyóirat megjelent számai, letölthető PDF formátumban. (Az 1883–2009 közötti lapszámok évenként egy fájlban, míg a 2010 utániak füzetenként külön-külön tölthetők le.) Ugyanitt található a folyóirat további Internetes elérhetőségeit tartalmazó linkgyűjtemény is.

Felhívjuk Kedves Előfizetőink figyelmét, hogy a kiadó-váltás eredményeként,
a folyóirat előfizetési bankszámlaszáma is megváltozott!

Kérjük szépen, hogy előfizetési díjaikat, a továbbiakban a következő bankszámlára utalják:

Bankszámlaszám: 16200223-10176344

Számlatulajdonos neve: Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság
(Szükség esetén rövidítve is írható, pl.: „Magyar Heraldikai és Gen. Társ.” vagy „MHGT”)
Számlavezető bank neve: MagNet Magyar Közösségi Bank Zrt.

Nemzetközi átutaláshoz szükséges, kiegészítő adatok:
IBAN (nemzetközi bankszámlaszám): HU84 1620 0223 1017 6344 0000 0000
Számlavezető bank BIC (SWIFT) kódja: HBWEHUIB

Felhívjuk Kedves Előfizetőink figyelmét, hogy folyóiratunk előfizetési díja a 2025. évtől megemelkedett!

Belföldi előfizetőink részére:

5000 forint/évfolyam (= 4 × 1250 forint/füzet).

Külföldi előfizetőink részére:

európai szállítási cím esetén: 50 EUR/évf.; tengerentúli szállítási cím esetén: 65 USD/évf.

TISZTELT SZERZŐINK, LEENDŐ SZERZŐINK!

A Turul 2020-tól megváltoztatta közlési szabályzatát. A szakirodalmi hivatkozásoknál a Századok folyóirat közlési szabályzatát alkalmazzuk. Kérjük, tanulmánya benyújtása előtt feltétlenül tájékozódjon a lap közléssel kapcsolatos elvárásairól, és a szabályzatban foglaltakat követve készítse el munkáját! A részletekről honlapunkon (<https://turul.mhgt.hu/>), a *Szerzőinknek* menüpontban olvashat. Ugyanitt található a levéltári hivatkozások szabályzata is.

E folyóiratszámunk megjelenését az NKTK Nemzeti Kulturális Alap
504101/4415 azonosító szám alatt nyilvántartásba vett pályázati célként támogatta..



Nemzeti
Kulturális
Alap